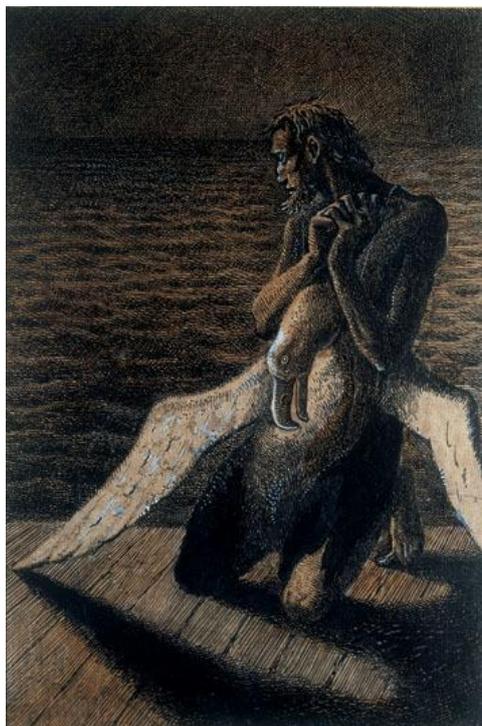

peachwood - obchodný názov pre *brazílske drevo*

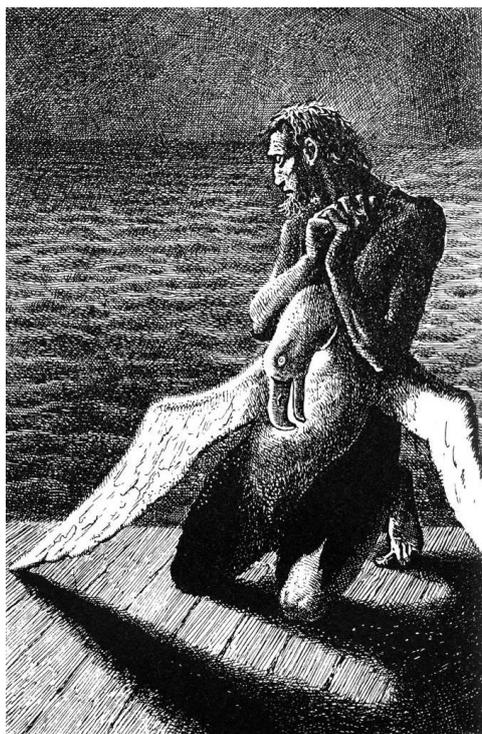
Peake Mervyn - (†1968); anglický spisovateľ, výtvarník, básnik a ilustrátor; pozri *Rým starého námorníka*

http://en.wikipedia.org/wiki/Mervyn_Peake

<http://www.mervynpeake.org/illustrator.html>

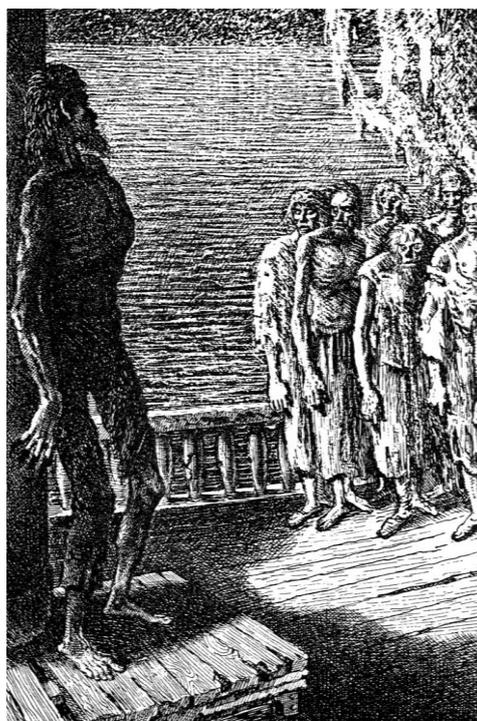

M. Peake: Námorník a mŕtvy albatros (ilustrácia z knihy *Rým starého námorníka*, 1949)

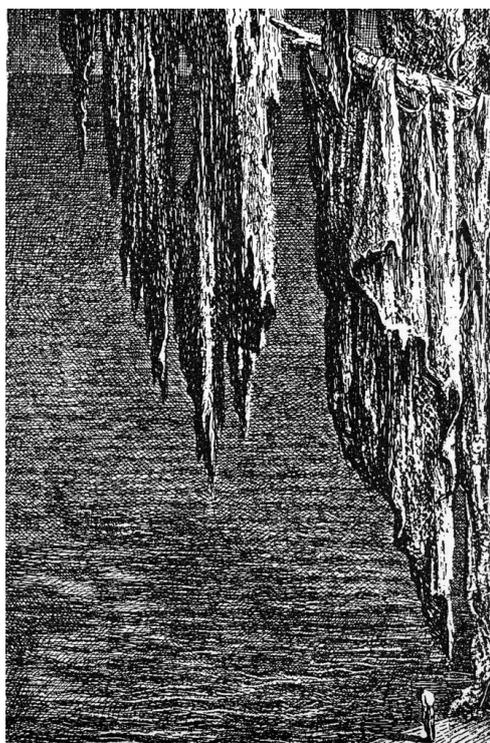
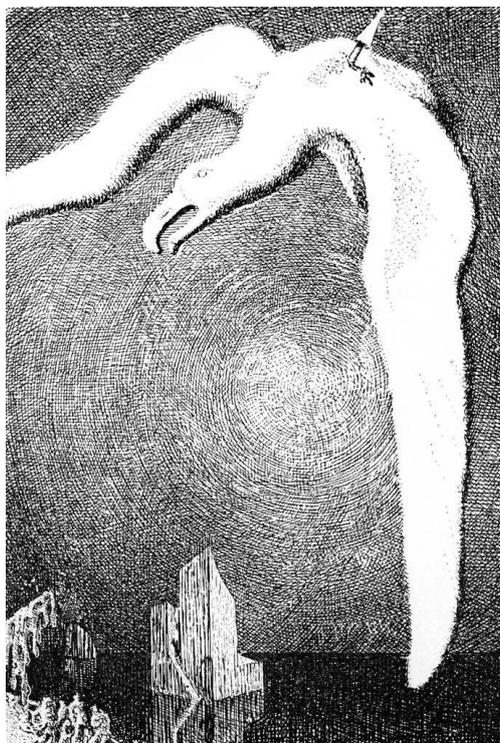
M. Peake: Námorník a mŕtvy albatros (ilustrácia ku knihe *Rým starého námorníka*, 1949)

M. Peake: Starý námorník (ilustrácia ku knihe *Rým starého námorníka*, 1949)

M. Peake: Starý námorník (ilustrácia z knihy Rým starého námorníka, 1949)

M. Peake: Starý námorník. Rozhodnutie posádky (ilustrácia z knihy Rým starého námorníka, 1949)

M. Peake: Mŕtvy albatros (ilustrácia z knihy Rým starého námorníka, 1949)

M. Peake: Námorník na palube lode (ilustrácia z knihy Rým starého námorníka, 1949)

M. Peake: Lodná posádka (ilustrácia z knihy Rým starého námorníka, 1949)

M. Peake: Smrteľne bledá žena (ilustrácia k básni „Rým starého námorníka“, 1949)

pearl gates - angl. – „perlová brána“; v anglickej gotickej architektúre symbol *nebeskej brány*; pozri *gotika*; *perla* (Biedermann)

Pearce Charles Sprague -

<http://en.wikipedia.org/wiki/Tambourine>

Pearson Ml. Joseph T. -

J. T. Pearson Ml.: Dvojičky Virginia a Jane

pecivál - pozri *Cockaigne*

pečať - asýrsky kunuku > z toho odvodené slovo *kniha*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Cretula>

[http://ca.wikipedia.org/wiki/Segell_\(autenticaci%C3%B3\)](http://ca.wikipedia.org/wiki/Segell_(autenticaci%C3%B3))

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%86%CF%81%CE%B1%CE%B3%CE%AF%CE%B4%CE%B1>

1. staroveké hlinené doštičky s odtlačkom pečiatky zo 4. tis. pred Kr.; rezané pečate zo stredného mínoika 2000-1750 pr.Kr. (pozri *mínojské umenie*); pozri *harappská kultúra*

2. stredoveké a novoveké voskové, kovové alebo lakové odtlačky (pozri *bula*); v Európe užívané od 7. storočia; pozri *sgrafistika*, *epigrafika*, *signet*; *šperk*; *nápisová pečať*, *portrétna pečať*, *rubová pečať*, tzv. *majestátna pečať*, *pečať znaková*, *sekret*, *pečatidlo/sigilátor*; v modernom umení porovnávajú *cachetage*, *bula*, *tamga*

3. v *biblii* (*Zjavenie*): kniha/zvitok so siedmimi pečaťami, ktorú otvára *baránok* (pozri *apokalyptický baránok*); pečať určená na zaistenie bezpečnosti a rozlomiť pečať mohla iba oprávnená osoba (pozri *pečatidlo*); zapečatené proroctvo alebo kniha predstavovali symbol toho, čo ešte nebolo zjavené; metaforicky pečať predstavovala to, čo je uchovávané v bezpečí, napr. hriechy človeka pred Bohom, ktorý jediný má moc otvárať (t.j. rozlomiť pečať) aj pečatiť

pozri *Apokalypsa Dürerova*: 4. Rozlomenie piatej a šiestej pečate; rozlomenie tretej pečate: pozri *kôň*; *pečatidlo*

A. Jansz van der Schoor: Zátišie vanitas (17.st.)

R. Pribiš: Pečať mesta Bratislavy (1946)

pečať akkadská - akkadské pečate

pečať druhá - druhá pečať

tzv. **pečať majestátna - „majestátna pečať“**

pečať mincovná - mincovná pečať

pečať múdrosti - Nota bene v súvislosti s heslom *Dávidov štít*: dva veľké pretínajúce sa trigóny (*trojuholníky*) sa v hebrejčine volajú *magen David* - Dávidov štít; slovo *magen* je v hebrejčine terminus technicus tiež pre *horoskop*; kráľ Dávid bol pre Židov najlepším kráľom a vodcom; každého vodcu musí preto tento Dávidov štít sprevádzať, inak povedané *magen David* musí mať vo svojom *horoskope*; Dávidov štít sa v židovskej tradícii spája s kráľom *Šalamúnom* ako jeho štít, či magická pečať; v tom zmysle význam slova *magi* - mudrci, je aj *pečať múdrosti*; táto múdrosť obsahuje poznanie súvislostí a tajomstiev stvorenia, bytia a smerovania všetkého stvoreného k jeho Stvoriteľovi, jednotu *mikro* a *makrokozmu* (pozri *kozmos*); magická pečať a ochranný štít sa tak v *hexagrame* stávajú symbolom *harmónie*, dokonalosti, výnimočnosti a tým univerzálnej moci; Dávidov štít a Šalamúnova hviezda boli tou hviezdou, za ktorou išli mudrci na Východe a o ktorej hovorili s kráľom *Herodesom*

pečať nápisová - nápisová pečať

pečať piata - piata pečať

pečať portrétna - portrétna pečať

pečať prvá - prvá pečať

pečať tretia - tretia pečať

pečať rubová - rubová pečať

pečať siedma - siedma pečať

pečať Šalamúnova - Šalamúnova pečať

pečať šiesta - šiesta pečať

pečať štvrtá - štvrtá pečať

pečať valčeková - odťahčky *pečatných valčekov*; najstaršie z obdobia *neolitu* (turecké sídlisko *Catal Hüyük*), *mezopotámske* z 3.tis.pr.Kr.; *Sumer (Uruk)*; pozri tzv. *valček pokušenia*; *sumerské umenie*, *akkadské pečate*; *pečatidlo*; *krajinomaľba*; *pečatné valčeky*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Anunnaki>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Ti%C4%81mat>

https://www.google.sk/search?bih=995&biw=1848&q=aquarius+constellation&tbm=isch&tbs=simg:CAQSkwEJKxtLmG8clmkahwELEKjU2AQaAAwLELCMPwgaYgpgCAMSKN8J4gnhCcQH-xPdCfwT4wnWAowU8SLIP6Ir8CKRK5A57yKWoeY_1izgaMIdEz-stqf4rDZVO5pFSaj07hPO8C3UF2bO_1megUETefiKJmPPIW7mER6gARDDnLiAEDAsQjq7-CBoKCggIARIELZbvoQw&sa=X&ved=0ahUKEwith5PX94fPAhWM6RQKHBYjAYYQwg4IGSgA#tbm=isch&tbs=rim%3ACdLcaSpkyYD5IjJ_1mr2P5tsFH92eKX9bbs8Tn6mO9Ebvj0FWOUXaXnbRvyFfy-qZCZe7sqVbyZRU4kGILE_1uphsKyoSCYn-avY_1m2wUESITgP88L6KPKhIJf3Z4pf1tuzwRj4S6Vj9dawYqEglOfqY70Ru-PRHzU9IEY8RVAyoSCQVY5RdpedtGEWTrS6304PdfKhIJ_1IV_1L6pkJl4RUuRUdAnm-tAqEgnuyvVvJlFTiRGS-9CGgI7jVCoSCQYgsT-6mGwrESXqml43B2O5&q=aquarius%20constellation

Sumerská valčeková pečať s hadím monštrum Tiamat

Valčeková pečať faraóna Sahureho (2487-2475 pr.Kr.)

- pečať veľkých kráľov - arabský symbol v tvare hexagramu
- pečať znaková - znaková pečať
- pečate tibetské - tibetské pečate
- pečatidlo - gréc. sfragis; lat. sigillum – „znak; tiež sigilátor

-nástroj na otláčanie negatívneho reliéfu; najstaršie formy zo 6.tis.pr.Kr. (*Catal Hüyük, pečatné valčeky*) pečatidlá rôzneho tvaru (geometrické motívy, zvieracie motívy); spočiatku z kameňa,

hliny, neskoršie aj zo skla, *fajansy* alebo kovov; spájajú aj funkciu *amuletu* (*skarabeus*); od 3.tis.pr.Kr. *valčekové pečate* (*Uruk*) s výjavmi, nápismi a *heraldickými* skupinami (pozri *krajinomalba*); v *egejskej* oblasti (*mínojskej* a *mykénskej*) a v rímskej oblasti majú charakter *šperku* (prsteň, *gema*); v *stredoveku* s umelecky spracovanou rukoväťou; pozri *glyptika*; *typár*

Baleka: valček alebo razidlo používané na otláčanie alebo vyrazenie *pečate*, ktorá označovala majiteľa, zaisťovala vec pred nepovolanými osobami alebo slúžila na magické ovládnutie prírodných a spoločenských síl; pečatidlá sú často umeleckými dielami vysokej hodnoty a zdrojmi historických informácií; pečatidlo bolo otláčané do hlinených kôstok, v ktorých sa zbíhali uzly povrazov zaisťujúce truhlice, zásobnice ap., pečatidlá otláčané na zátky nádob ap.; magické pečatidlá boli tvarom, materiálom a vyrytým obrazom často súčasne ochrannými (pozri *apotropajný*) príveskami (pečatidlá nosené ženami na krku mali v čase dojčenia zaistiť dostatok mlieka; pozri *pôrod*); pečatidlá sa používali v starovekej *Babylónii*, kde mali valčekový tvar (*pečatné valčeky*) a otláčali sa otáčaním; v Egypte bol bežným tvarom pečatidla v podobe pečatného prsteňa; tento tvar prebrali Kréťania (prstene neboli nosené na prste ale na šnúrke, lebo boli malé); pečatidlá vyrábané z kosti, *slonoviny*, *tučeka*, neskoršie po objave kruhovej rezačky, brusného prášku a trubkovitého vrtáka aj z tvrdých materiálov - niektorých odrôd *kremeňa*, *krištálu*, *ametystu*, *jaspisu*, *karneolu*, *chalcodonu*, *achátu*, *krevelu*; motívmi boli geometrické vzorce, znaky *hieroglyfického* písma, symboly (*svastika*), ľudské postavy, zvieratá, predmety často realisticky poňaté; z funkcie pečatidla odvodený tlačiarenský princíp (*matrica* - *otlačok*), a v súvislosti s tým z asýrskeho kunukku (pečať) odvodené zrejme slovo *kniha*

Biedermann: gréc. *sfragis* > *sfragistika* (veda o pečatidlách); lat. *sigillum* alebo *signum* – „znak“; *znak*, ktorý má dokumentovať autenticitu písomnosti alebo predmetu; najstaršími pečatidlami sú valčeky z *Mezopotámie* zdobené klinovými znakmi a figurálnymi kompozíciami; v grécko-rímskej oblasti sa používali *pečatné prstene*, neskôr *pečatné kolky*; pečate sa stali znakom správnosti a osobnosti (v *biblii*: *Izaiáš* (8,16): „Zviazať mám svedectvo, zapečatiť naučenie medzi svojimi učeníkmi“; *Zjavenie Jána* hovorí o knihe so siedmimi pečaťami, ktoré otvára *Baránok Kristus*; podrobnejšie pozri *pečať 3*; symbolický význam sa prejavuje aj v rečových zvratoch: dať niečomu svoju pečať, pod pečaťou mlčanlivosti, držať pod pečaťou, potvrdené a zapečatené, niečo pečatené

Nový biblický slovník: na Blízkom východe objavených tisícky osobných pečatidiel; v staroveku boli bežné ryté pečatidlá; *Hebreji* mali pre všetky druhy pečatidiel jeden výraz, z ktorého nie je možné poznať, o aké pečatidlo ide; pečatidlá rovnako ako dnes používané na rôzne účely:

-znak pravosti a moci (*Genezis 41,42*: *faraón* odovzdal pečatidlo svojmu nástupcovi *Jozefovi*)

-potvrdenie dokumentu; pečať vtlačaná do hliny alebo vosku

-na zaistenie bezpečnosti; hlinený dokument v obálke alebo inej schránke alebo *zvitok* previazaný šnúrou, ku ktorej bol pripojený kúsok hliny s otlačkom pečatidla, sa mohol skúmať a čítať, až keď pečať rozlomila oprávnená osoba; zapečatené proroctvo alebo kniha symbolizovali niečo, čo ešte nebolo zjavené; s cieľom zabrániť nežiaducemu vstupu sa dvere pečatili šnúrou alebo hlinou, pričom sa pečať umiestnila cez medzeru medzi dverami a zámkom; takto bola zaistená *levia jama* v Babylone a podobným spôsobom sa pečatili aj hrobky; zapečatený predmet sa prirovnával k pancieru *krokodíla*; metaforicky pečať predstavovala to, čo je uchovávané v bezpečí (napr. hriechy človeka pred Bohom), ktorý ako jediný má moc otvárať a pečatiť; Boh opatruje pečaťou na znamenie dokončenosti diela

-pečatidlo začalo byť hojne využívané s vynálezom *písma* v 4.tis.pr.Kr; najbežnejšie bolo pečatidlo valčekové (*pečatné valčeky*), ktorými sa prechádzalo po hline, hoci aj razidlové pečatidlá boli v tom čase tiež používané; v *Palestíne* pod mezopotámskym a egyptským vplyvom pečatidlá užívali v *kanaánskom* období (valčekové pečatidlá a *skaraby*), pričom sa *skarabeus* otláčal predovšetkým do kúskov vosku alebo hliny pripojených k *papyrusom*; v období kráľovstva prevažovali razidlové pečatidlá, a to gombikové, kuželovité a pečatidlá vo tvare *skarabea*; pečatidlá mali vo vnútri otvor, aby sa mohli nosiť na šnúrke okolo krku alebo na špendlíku pripevnené na šatách; pečatidlá vo tvare *skaraba* sa pripevňovali na kruh, ktorý sa dal nosiť na ruke alebo na paži

-chudobní ľudia si mohli kúpiť hrubo vyryté pečatidlá z miestnej *terakoty*, živice, vápenca, *frity* alebo z dreva; väčšinou však pečatidlá opatrené špeciálnymi rytinami od vyučených rytcov pečatí, ktorí používali medené rydlá, brusný kotúč a niekedy malý vrtáčik; možno využívali aj železné rydlo s diamantovým hrotom, ktorým opracovávali tvrdé *polodrahokamy*; dovážané egyptské skaraby boli z lešteného *masteka* a neskoršie z leštenej zliatiny; kamene s rytinami sa osadzovali do veľkňazských náramenníkov; *drahé kamene* a remeselnícke práce viedli k tomu, že sa pečatidlá vo forme pečatných kameňov alebo prsteňov začali používať ako ozdoby a ďakovné obete; slúžili aj na posvätné účely alebo ako amulety

-pred kráľovskou dobou sa valčekové pečatidlá vyrábali podľa *fenických* a sýrskych vzorov a boli zdobené bohatými rytinami, ktoré zobrazovali rady mužov alebo geometrické vzory charakteristické pre jednotlivé obdobia v *Mezopotámii*; na neskorších palestínskych pečatidlách (zvyčajne oválnych) nachádzame zobrazenia *levov*, okrídlených levov s ľudskou hlavou (pozri *sfinga*), *gryfov*, cherubov (pozri *cherubín*) alebo okrídlených *kobier*; často sa na palestínskych pečatidlách objavujú egyptské motívy s *lotosovým kvetom*, *anch* alebo *Horom* ako dieťaťom; zdá sa, že výjavy uctievania sediacich bohov, zvierat a vtákov ukazujú, že toto umenie neurážalo *hebrejské* náboženské cítenie; po 7.st. však väčšina pečatidiel nesie iba dvojriadkový nápis

-objavených viac ako 200 hebrejských pečatidiel s menami ich vlastníkov; niekoľko z nich patrilo kráľovským dvoranom; hodnota pečatidiel s nápismi pozostáva v množstve hebrejských osobných mien, ktoré zo *Starého zákona* nepoznáme a ktoré rozširujú znalosti o správe krajiny

http://sk.wikipedia.org/wiki/H%C3%A1kov%C3%BD_kr%C3%AD%C5%BE

Staroveké nefritové pečatidlá (Čína)

Pečatidlo teológie a filozofickej fakulty Univerzity v Duisburgu (1655)

J.-B. S. Chardin: Pred zapečatením (18.st.)

pečatné valčeky - staroveké *pečatidlá* valčekového tvaru s reliéfnou výzdobou (*Babylónia, Sumer*); otáčaním v hline vznikol odtlačok; pred kráľovskou dobou sa valčekové pečatidlá vyrábali podľa *fenických* a *sýrskych* vzorov a boli zdobené bohatými rytinami, ktoré zobrazovali rady mužov alebo geometrické vzory charakteristické pre jednotlivé obdobia v *Mezopotámii* (ďalej pozri *pečat' valčeková*); pozri *pečatidlo, bazalt/čadič; akkadske pečate, tzv. valček pokušenia*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Utu_\(divinit%C3%A0\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Utu_(divinit%C3%A0))
[http://es.wikipedia.org/wiki/Sello_\(cu%C3%B1o\)](http://es.wikipedia.org/wiki/Sello_(cu%C3%B1o))

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Sumer>

pečatný valček s monštrami (Uruk)
pečatný valček (Uruk, 4000-3100 pr.Kr.)

Odtlačok pečatného valčeka (Uruk, 4000-3100 pr.Kr.)

pečatný kolok - v *antickej keramike* (pozri *terra sigillata*, *kolková keramika*) razidlo na označenie keramiky (pozri *pečatidlo*), ale užívané aj pri vytváraní plastickej výzdoby

pečatný prsteň - 1. Baleka v súvislosti s heslom *prsteň*: osobitný význam mal *pečatný prsteň*, zanechávajúci odtlačok, znamenie symbolizujúce nedotknuteľnosť, vysokú hodnotu a tiež význam splnomocnenia; *perzský* vládca Xerxes splnomocnil Hamana (intrigán, ktorý pripravoval vyvraždenie Židov a nakoniec bol obesený na kole; pozri *Ester*) na vyvraždenie Židov najmä tým, že mu odovzdal svoj pečatný prsteň; pečatný prsteň bol symbolom moci už v starom Egypte (pozri *insígnie*); pečatný prsteň, ktorým egyptský vládca potvrdzoval svoje výroky, bol nosený na prstu *pravej* ruky; u iných národov naopak prevládala zvyk nosiť ho na prstenníku *ľavej* ruky, tj. na prstu srdca, ktorý podľa antických predstáv bol žilou alebo nervom spätý so srdcom; pečatným prsteňom je aj biskupský alebo pastiersky (pastorálny) prsteň; bol zavedený až od 7. st. ako pečať viery; rybársky prsteň ostal výsadou *pápeža*; je tiež pečatným prsteňom s vyobrazením *apoštola Petra*, rybára *cirkvi*; po pápežovej smrti býva rozlomený (pozri *insígnie cirkevné*); pozri *abraxas*; *krevel/hematit*

2. *pečatidlá* v grécko-rímskej oblasti; v ranokresťanských dobách do 4. st. častý, symbolom *kotva*

pečiatka - pozri *zberateľská značka*

pečivo - pozri *lazarakia*, *chlieb*

pedagogika - pozri *výchova a pedagogika*

pederast - sexuálny vzťah staršieho muža k chlapcovi; pozri *homosexualita*, *erotika/sex*; *Hyacint*; *kalos (nápis)*

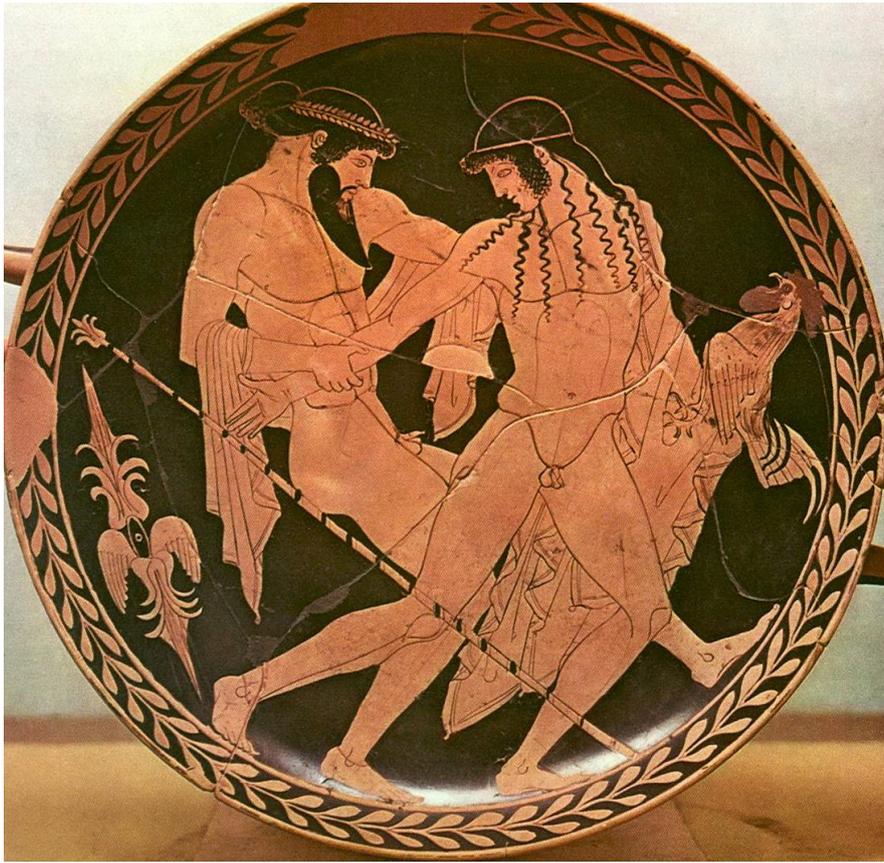
www v súvislosti s heslom *Ganymedes*: pre svoju krásu bol tento zlatovlasý chlapec z vrchu Ida vo *Frygii* unesený bohom *Diom* v podobe orla alebo podľa inej verzie veterným vírom na Zeusov rozkaz; Ganymedes slúžil sexuálnym potrebám vládca bohov Dia, bol jeho milencom; v Grécku bol Ganymedes symbolom sexuálnej lásky dospelého muža k mladému chlapcovi; niekedy bol považovaný za boha homosexuálnej lásky a nazývaný Himeros (pozri *homosexualita*)

www v súvislosti s heslom *Ganymedes*: Ganymede drží obruč, symbol mladosti, a kohúta, tradičný pederastický darček; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

http://it.wikipedia.org/wiki/Pederastia_cretese

Dvoreníe pederastov (čierno figurová keramika)

Maliar Penthesileus: Zeus a Ganymedes s kohútom v ruke (červeno figurový kylix, 475-425 pr.Kr.)

Návrhy pederasta s kalos nápisom (červeno figurová keramika, 5.st.pr.Kr.)

Makrona maliar: Návrhy pederasta (dno červeno figurovej kylix, 480 pr.Kr.)

pediment - štít (architektúra)

pedra lioz - port. – „kameň lioz“; jemnozrný *vápenec* používaný v brazílskej koloniálnej architektúre 16.-18.storočia; pozri *kameň; architektúra brazílska*

www: vzácny druh vápenca, ktorý sa vyskytuje v Portugalsku v lisabonskom regióne; jeho nánosy sa tvorili počas kriedy v plytčinách teplej a čirej vody nasýtenej kostrami organizmov; kameň má charakteristickú béžovú farbu, hoci sú aj odrody so sfarbením od svetlo šedej až ružovkastej farby až po belavú; *pedra lioz* bol široko používaný v krajine ako okrasný kameň pre stavebné a konštrukčné prvky ako nadpražie a veraje; pre jeho krásu naň zložil poému portugalský básnik António Gedeão

Arkáda kláštora Sv. Hieronyma (Lisabon, Portugalsko)

Carrilho da Graça a Adam António da Fonseca: Pavilón vedomostí - Ciencia Viva (Portugalsko)

pedra savao - sivý kameň v koloniálnej architektúre Brazílie v 16.-18. storočí; pozri *architektúra brazílska*

Vlaková stanica Rossio v Lisabone

pedum - *barla*, pastierska palica nosená pri *liturgických* obradoch v ľavej ruke; pozri *insígnie*

Stredoeurópsky maliar z polovice 18.storočia: Svätý Mikuláš (1700-1750)

Peel John Thomas - (†1897); britský maliar; špecializoval sa na portréty, krajiny a žánrové scény; keď sa nedokázal presadiť ako portrétista, špecializoval sa na maľby *detí*; pozri *britskí maliari*

http://en.wikipedia.org/wiki/John_Thomas_Peele

J. T. Peel: Červená čiapočka (olejomalba, 1851)

J. T. Peel: Dievča s holubicou (1858)

J. T. Peel: Pet (1853)

J. T. Peel: Bolest'. Chlapec lúska orechy (1859)

J. T. Peel: Waleský interiér (1873)

Peep show - príbeh dvoch mladých mužov Marka a Jedza, ktorí nemajú nič spoločné až na to, že ich životy sú všetko, len nie normálne; príbeh sleduje ako dvojica sa snaží vyrovnat' sa s každodenným životom; pozri *Výkriky Londýna*

P. Sandby: Mladá žena ponúka pouličnú zábavu v podobe peep show (titulná stránka z tlačového seriálu „Twelve London Cries of London done from the Life“, 18.st.)

Peeters Clara - (†1657); flámska maliarka zátiší zo začiatku 17.st.; o jej živote s vie veľmi málo; podľa množstva kópií jej diel sa usudzuje, že stála na čele malej školy umelcov

http://en.wikipedia.org/wiki/Clara_Peeters

https://www.google.sk/search?q=Clara+Peeters&espv=2&biw=1858&bih=995&tbn=isch&imgil=07o27kjpXsJ3M%253A%253BMOQeb8zdCd7raM%253Bhttp%25253A%2525F%2525Fww.w.nrc.nl%25252Fnieuws%25252F2012%25252F06%25252F19%25252Fmauritshuis-verwerft-stillevan-clara-peeters-bekijk-het-topstuk-hier-in-detail%25252F&source=iu&pf=m&fir=07o27kjpXsJ3M%253A%252CMQOeb8zdCd7raM%252C_%252F&usg=__hyKyLXCRRjaKzRCUftlJfFerFhE%3D&ved=0CCoQyjc&ei=sN12VPy2DNPtaqrYgYgD#facrc=__&imgdii=__&imgrc=07o27kjpXsJ3M%253A%3BMOQeb8zdCd7raM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.nrc.nl%252Fwp-content%252Fuploads%252F2012%252F06%252Fpeeters.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.nrc.nl%252Fnieuws%252F2012%252F06%252F19%252Fmauritshuis-verwerft-stillevan-clara-peeters-bekijk-het-topstuk-hier-in-detail%252F%3B7356%3B5163

C. Peeters: Zátiešie s kvetinami, pohárom, sušeným ovocím a praclíkmi (1611)

C. Peeters: Zátiešie s krabom, krevetami a homárom (17.st.)

C. Pieters: Stół (1611)

Pefredo - v *gréckej mytológii* jedna z troch škriepnych sestier starien (pozri *Graie*), dcér bohyně *Keto* a boha *Forkysa*; ďalšie *Enyo* a *Deino*

Pegaiai - lat. Pegaeae; víly prameňov; pozri *Najády*

pegament - pôvodný *kov* pre *mince* (*zlato*, *striebro*, *meď* a ich *zliatiny*)

Pegas - gréc. Pégasos/ Πηγασσος < gréc πηγή/pégé – „prameň“; lat. Pegasus

www: v starogréckej mytológii okridlený kôň, syn boha morí *Poseidóna*

www: podľa mytologického príbehu bol Pegasos premenený na jedno zo súhvezdí, ale perá jeho krídel dopadli na zem blízko Tarsu a dali tak názov tomuto mestu; v umení býva zobrazovaný ako atribút básnikov

www: rozprávania o jeho pôvode sa líšia; podľa jedného z nich vyskočil Pegasos z tela svojej matky *Medúzy* potom, čo jej *Perseus* usekol hlavu; iná verzia hovorí, že vyskočil zo zeme, na ktorú dopadla *Medúzina* krv; Pegasos pomohol *Bellerofontovi* v jeho boji s *Chimérami* a *Amazonkami*; existuje veľa príbehov, v ktorých sa spolu nachádzajú Pegasos a *Bellerofontes*; keď však chcel *Bellerofontés* vzlietnuť na *Pegasovi* na *Olymp*, najvyšší boh *Zeus* sa rozhneval za takúto opovážlivosť; *Pegasa* stihol náhlou zúrivosťou, *Bellerofón* sa na ňom neudržal a pádom na zem stratil rozum

Baleka: v *gréckej mytológii* syn boha *Poseidóna* a *Medúzy*; vyskočil z jej mŕtveho tela spolu so svojim bratom, obrom *Chrysaorom* (podľa *Hesioda*); mal podobu okridleného koňa, nosil *Diove* blesky a hromy (na príkaz *Dia* vyvolával búrky; u *Rímanov* je v službách *Auróry*); údermi svojich kopýt otváral pramene (napr. prameň *Hippúkréné* – „konský prameň“ na pahorku *Múz*, ktorý bol aj *Múzam* zasvätený); otec ho poslal *Bellerofontovi*, podľa inej verzie ho *Bellerofón* chytil s pomocou *Atény*, od ktorej dostal pre koňa aj zlatú uzdu, aby mohol neskrotného koňa ovládnuť a na ňom premôcť *Chimairu*; motív okridleného koňa pochádza pravdepodobne z Orientu, objavuje sa už v 7.st.pr.Kr. na korintských minciach (pozri *grécke mince*), v 6.st.pr.Kr. na *metope* chrámu v *Selinunte*; do kresťanskej symboliky (pozri *kresťanské symboly*) bol prijatý pre svetelnú

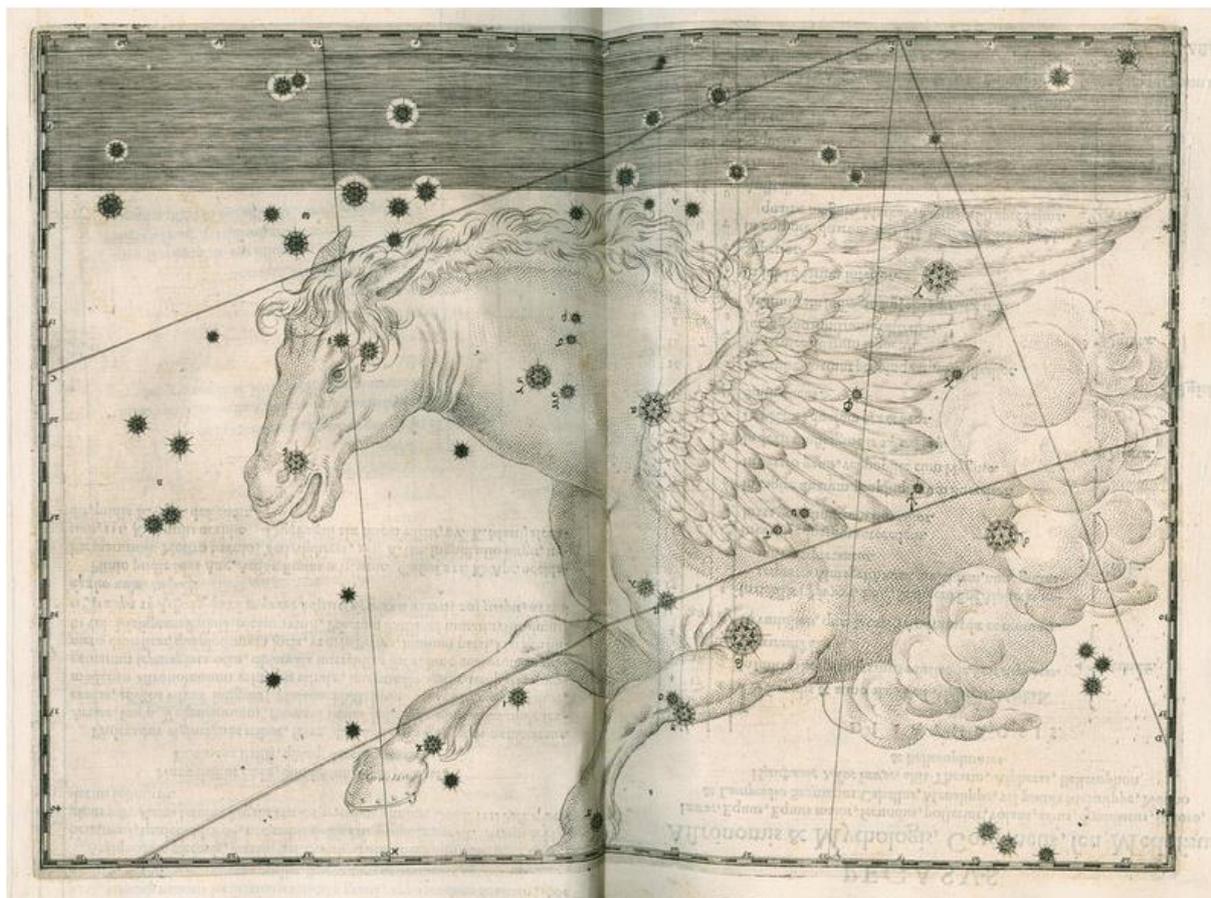
symboliku (pozri *symboly svetelné*), ktorá sa s ním spájala už v *antike* (*olejové lampičky* zo 4.st.po Kr.); pre význam duchovného vzopätia Pegas prijatý aj v *renesancii*; v *baroku* Pegas symbolom prekonania antiky kresťanstvom, tiež symbolom pohoria *Parnas*; novodobá je predstava okridleného koňa - symbolu básnického a umeleckého rozletu vo všeobecnosti; motív spočiatku veľmi rozšírený; (P. della Stella, G.M.Aostalli, Campion, J.Tiepolo, K.Lidický, J.Kaplický, C.Milles, v karikatúre Z.Kratochvíl); pozri *Proitos*

Zamarovský: vyletel z tela mŕtvej *Medúzy* (za Pegasovho otca sa považoval stvoriteľ *koňa*, *Poseidón*); vedel lietať rýchlo ako vietor a žil vo vysokých horách, najmä na *Parnase* vo Foikide a na Helikóne v *Boiotii*; v helikónskom háji sa raz potkol a vytvoril prameň *Hippúkréne* (*Hippokrène*); keď mal smäd, spúšťal sa z oblakov k prameňu Peirene; tam ho chytil hrdina Belerofontes, aby s jeho pomocou zabil *Chimairu*; keď sa Belerofontes rozhodol vyletieť na ňom až na *Olymp*, zoslal *Zeus* na koňa zúrivosť, takže Belerofontes spadol a pádom na zem stratil rozum; Pegas potom prešiel do služieb *Dia*

Biedermann: mytológovia pokladajú Pegasa za vodného koňa z Poseidónovej družiny (porovnaj *Hippokampos*) alebo za nebeského koňa s bleskami; zo symbolického hľadiska sa v ňom spája vitalita a sila žrebca s voľnosťou vtáka a schopnosťou odpútať sa od zemskej príťažlivosti; potom je pochopiteľné ideové spojenie s neskrtným duchom básnika, prekonávajúcim pozemské prekážky; podoba Pegasa ilustruje pozitívny význam *koňa*, ktorého protikladný obraz (napr. *kentaur*) môže nadobudnúť hrozivé črty

A. Falconetti podľa G. Romano: Apollo, Pegasus a prameň Hippocrene (pol. 16.st.)

A. Mair: Súhvezdie Pegasa (medirytina z Uranometrie od Johanna Bayera, 1603)

G.-B. Tiepolo: Belleforon na Pegasovi

J. de Momper: Helicon. Minerva navštevuje Múzy (16.-17.st.)

T. van Thulden: Aténa a Pegas (17.st.)

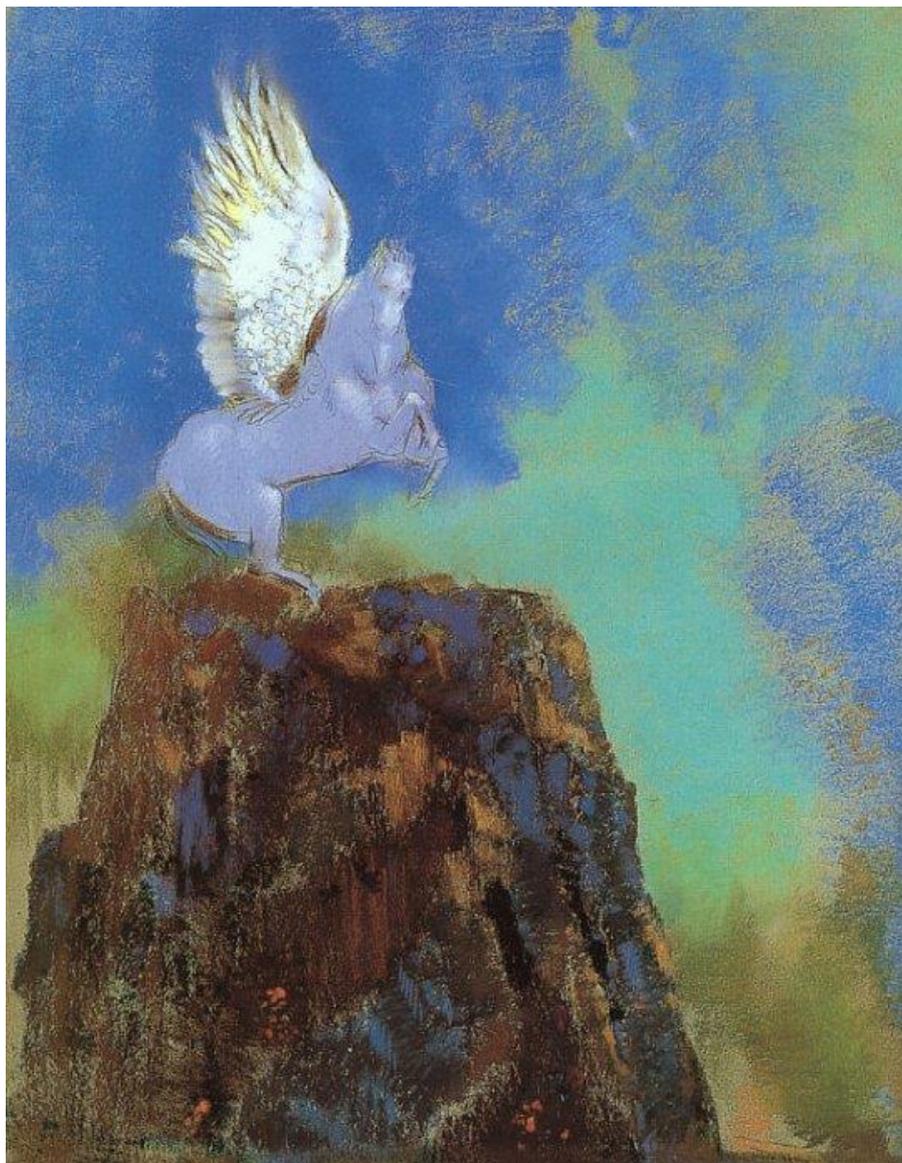
Joachim Wtewael: Perseus zachraňuje Andromedu

P. P. Rubens: Bellerofon na Pegsovi zabíja Chimairu II.

C. van Everdingen: Štyri Múzy s Pegsom (17.st.)

O. Redon: Pegas

Mary Hamilton Frye: Pegasus (1914)

L. F. Leighton: Perseus na Pegasovi ponáhľá zachrániť Andromedu

B. Thorvaldsen: Perseus a Andromeda

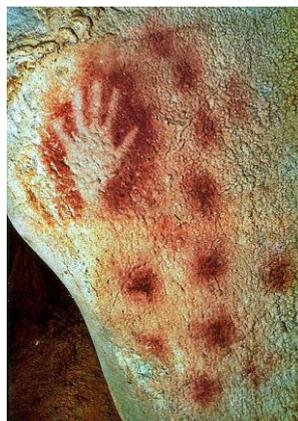

P. Puvis de Chavannes: Fantázia (1866)

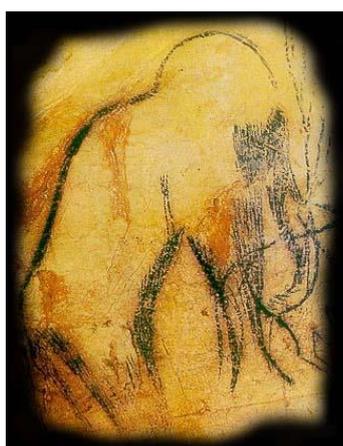
pehleví/pahlaví - v širšom zmysle staroperzský jazyk (pozri *Avesty*); v užšom zmysle úradný jazyk *Sasánovcov*; ďalším dnes už mŕtvym jazykom je manichejská stredoperzština

Pech-Merle - francúzska lokalita pri meste Cahors; v neďalekej *jaskyni* objavené rytiny a nástenné maľby z obdobia *aurignacienu*; zvieracie motívy prevedené čiernou alebo sépiovou *kontúrou*, niekedy doplnené bodkovaním

www: steny sú maľované s dramatickými nástennými maľbami datovanými od gravettienu (asi 25.000 rokov pr.Kr.); niektoré z malieb a rytín však môžu patriť do neskoršej doby, magdalénienu (16 000 pr.Kr.)

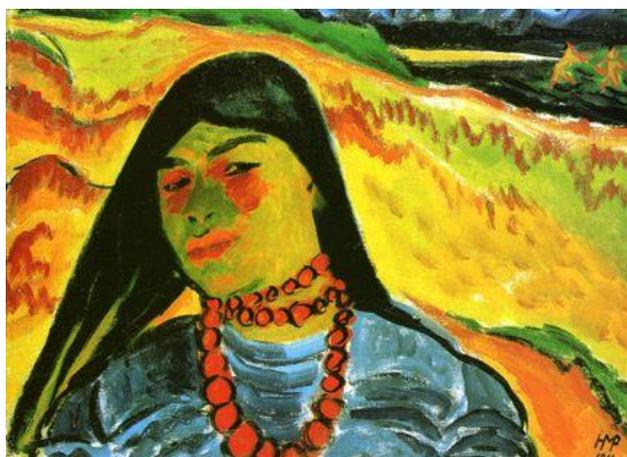
Replika jaskynnej maľby z Pech-Merle
jaskynná maľba z Pech-Merle

Mamut (replika jaskynnej maľby z Pech-Merle)

pechota, pešiaci - pozri *hoplítai/hoplíté, peltastai; jazdci*

Pechstein Max Hermann - (†1955); nemecký *expresionistický* maliar a grafik (*litografie, linoryty, lepty*); člen skupiny *Die Brücke*; pomáhal založiť *Novú secesiu*; ovplyvnený *H. Matisom, V. W. Goghom* a *fauvistami*; jeho obrazy neskoršie smerovali k *primitívnemu umeniu*; počas *nacizmu* jeho obrazy označené za *zvrhlé umenie* (pozri *Entartete Kunst*) a odstraňované z galérií; pozri *krajinomaľba*

M. H. Pechstein: Na pláži pri Nidden
M. H. Pechstein: Mladé dievča

peintre-graveur - franc. – „maliar-rytec“; označenie grafika, ktorý dosku na *suchú ihlu* sám opracováva; pozri *rytina*

peintres maudits - franc. – „preklatí maliari“; „*preklatí maliari*“ predstavovali medzinárodnú parížsku *bohéma* z počiatku 20.storočia, ktorá skôr ako sa dočkala uznania, prežívala často pohnuté sociálne, umelecké a ľudské osudy až tragédie; viedla boj proti meštianskému umeniu a jej osud bol podobný osudu „preklatých básnikov“ z poslednej tretiny 19.st. (tých označil týmto názvom Verlaine: zaradil medzi nich T.Corbiéra, A.Rimbauda, S.Malarméa aj seba samého pod *anagramom* Pauvre Lelian); od podobnosti sociálneho a myšlienkového postavenia preklatých básnikov s výtvarnými umelcami na zač. 20.st. odvodil francúzsky kritik G.Coquiot podobné označenie; mnoho preklatých maliarov (aj sochárov) prešlo *ateliérmi* La Ruche; patrili medzi nich M.Chagall, Ch.Soutine, J.Pascin, M.Kisling, Scipione, M.Magfai, F.de Pisis, A.Modigliani; pozri *parížska škola, expresionizmus*

H. H. Fantin-Latour: Preklatí básnici. Rohu stolu (sediaci zľava: P.Verlaine, A. Rimbaud, L. Valade, E. d'Hervilly, C. Pelletan; stojaci zľava: P. Elzear, É. Blémont, J. Aicard; 1872)

Peirithoos - v *gréckej mytológii* kráľ *Lapithov*, syn *Ixióna*; počas jeho svadobnej hostiny s *Hippodameiou* chceli *kentauri* uniesť lapitské ženy aj *Hippodameiu* (tú chcel uniesť vodca kentaurov *Eurytion*); na hostine boli aj najznámejší grécki hrdinovia; v boji (pozri *kentaumachia*) zahynuli takmer všetci kentauri; neskoršie pri pokuse uniesť bohyňu *Persefona* bol odsúdený jej manželom, bohom *podvetia Hádesom*, na večnú nehybnosť; *Teseus*, ktorý ho sprevádzal, sa po čase, oslobodený *Héraklom*, vrátil na svet; pozri *Filemón a Baukida*;

www: Peirithoos bol kráľ *Lapithov*, syn a nástupca kráľa *Ixióna*; Peirithoos nepovažoval svoj kráľovský pôvod za dosť vznešený a tak uvádzal ako svojho pravého otca najvyššieho boha *Dia*, čo sa mu stalo osudným; túto opovážlivosť zdedil po svojom otcovi *Ixiónovi*, ktorý zákerne zavraždil svojho svokra a potom si ešte na hostine u *Dia* dovolil zväzdať jeho manželku *Héru*; *Zeus* ho za to zvrhol do *tartaru*, kde bol vpletený do kolesa, ktoré sa neustále otáčalo; podobne Peirithoos si odpykáva v podsvetí svoj trest, sedel bez pohybu v kamennom kresle až do konca vekov; keď Peirithoos nastúpil na lapithský trón, chcel si zmerať sily s *Heraklovým* priateľom, aténskym kráľom *Théseom*; pre pár kusov dobytky ho vyprovokoval k vojne, ale keď sa proti sebe postavili, zistili, že sú si rovnocennými súpermi a tak namiesto pokračujúcej vojny uzavreli priateľstvo; hovorilo sa, že to bol v jeho živote jediný rozumný čin; po návrate do rodnej *Tesálie* sa rozhodol oženiť sa s *Hippodameiou*, dcérou kráľa *Buta*; na túto svadbu boli pozvaní takmer všetci bohovia s výnimkou *Area* a bohyne *Eris*; prítomní boli aj vážení hostia ako kráľ *Nestor* či kráľ *Kaineus*; neuvážene však na svadobnú hostinu pozval aj kentaurov; keďže sa kentauri čoskoro opili, zvíťazili u nich zvieracie pudy a vrhli sa na *Hippodameiu* a aj na ostatné prítomné ženy *Lapithov*; v následnej divokej bitke Gréci ženy ubránili a kentaurov takmer všetkých pobili, prežilo len pár zbabelých utečencov; Peirithoos však čoskoro ovdovel a spolu s *Théseom*, v tom čase takisto vdovcom, sa vypravili hľadať si nové manželky; obaja zatúžili po krásnej *Helene* zo

Sparty (neskôr bola príčinou *Trójskej vojny*); spoločnými silami ju uniesli, ale žrebom ju nakoniec získal *Théseus*; keďže sa dohodli, že ten kto získa *Helenu* pomôže potom druhému obstarat' si inú manželku, *Peirithoos* požiadal *Thésea*, aby mu pomohol získať *Persefonu*, manželku boha podsvetnej ríše *Háda*; všetky *Théseove* presvedčania o nezmyselnosti tohto výberu boli márne; obaja priatelia sa celkom bez problémov dostali do podsvetia, dokonca ich vládca *Hádes* aj vľúdne prijal a vypočul; mocný boh ich potom vyzval, aby si to ešte premysleli a nech si zatiaľ sadnú v predsieni; obaja sa potom posadili na kamenné stoličky a už z nich nevstali; po dlhej dobe *Herakles* *Thésea* oslobodil, ale keď chcel oslobodiť aj *Peirithoa*, najvyšší boh *Zeus* mu to prísne zakázal; a tak tam *Peirithoos* nečinne sedí a bude ešte sedieť až do konca sveta; existuje aj iná verzia tohto mýtu, v ktorej *Herakles* oslobodil aj *Peirithoa*, ale ten aj tak biedne zahynul, keď ho neskôr roztrhala svorka psov, ktorá ho pristihla pri pokuse uniesť manželku kráľa *Aidónea*

Peiritoos a Hippodamia (tu označená ako Laodameia), kentaur a Theseus (apulský kráter, 350-340 pr.Kr.)

Théseus vedie Helenu k vozu, kde čaká Peirithoos (polygnotos, 430-420 pr.Kr.)

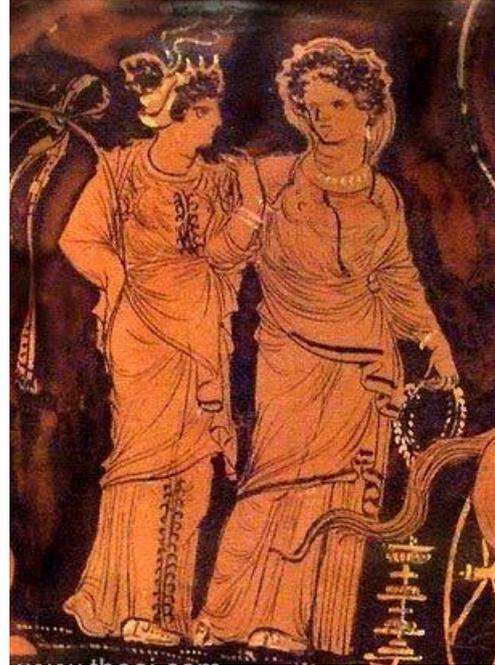
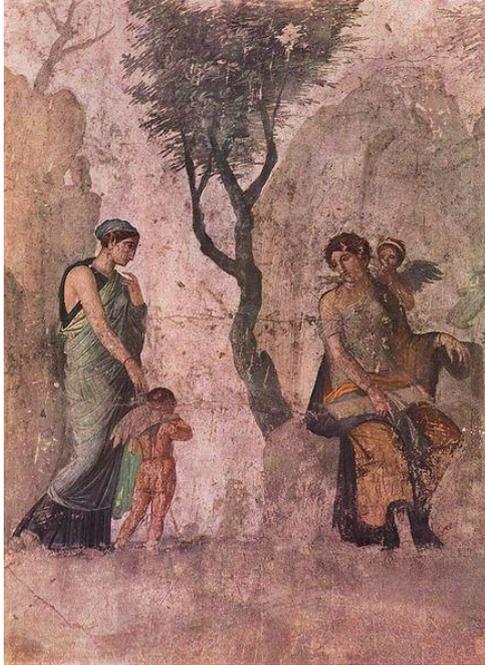
Peitho - gréc. Πειθώ/Peitho; lat. Suada

-v gréckej mytológii bohyňa ľúbostného láskania a nahovárania; rímska *Suada*

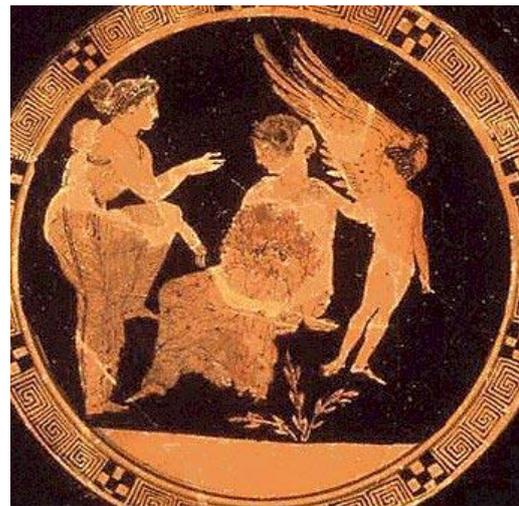
Zamarovský: dcéra *Titána Okeána* a jeho manželky *Thetis*; patrila do družiny *Afrodite* a vzhľadom na význam ľúbostného nahovárania, sa o jej priazeň uchádzal takmer každý človek; najvýznamnejšiu úlohu zohrala v *Sparte*, kde pomohla *Paridovi* prehovoriť *Helenu*, aby opustila manžela a odišla z *Tróje*; v umení známa z *vázového maliarstva* (najmä vyobrazenia únosu *Heleny*, už zo 6.st.pr.Kr.); z *nástenných malieb* najznámejšia *Peitho* s *Erosmi* (25 pr.Kr.; *pompejské maliarstvo*); s *Diom* a *Apolónom* na vlyse *Parthenónu* (*British Museum* v *Londýne*)

www: podľa *Pausaniovej* správy po zjednotení *Atén* *Theseus* zriadil kult *Afrodity Pandemos* a bohyne *Peitho* na južnom svahu *Akropoly* v *Aténach*; *Peitho* vystupovala ako spoločníčka *Afrodity* a jej kult bol úzko spätý s touto bohyňou krásy a lásky; starovekí umelci a básnici toto spojenie zobrazovali vo svojich dielach; spojenie bolo o to hlbšie, že v gréckom manželstve nápadník musel vyjednávať s otcom mladej ženy a ponúknuť za ňu svadobný dar; najžadanejšie ženy priťahovali najviac nápadníkov a ich presvedčovacie schopnosti často určovali úspech pri

námluvách; Afrodita a Peitho boli vo svojich úlohách natoľko spojené, že sa to odrazil v tom, že meno Peitho slúžilo ako epitetum mena Afrodity; to je dôkazom, ako dôležitý bol vzťah medzi presvedčaním a láskou (alebo túžbou) v gréckej kultúre; rodový pôvod Peitho je trochu nejasný, podľa Hesioda v jeho diele Theogonia bola Peitho dcérov Titánov Tethys a Akeana, ktorý umožnil, aby bolq sestrou takých bohýň ako je Tyche, Doris, Metis a Kalypso; avšak Hesiodova klasifikácia Peitho ako Okeanidy je v rozpore s inými prameňmi

Peitho (vľavo), Venuša, Eros a Anteros (pompejská freska, 1.st.)
Peitho a Afrodita (apulský kratér 4.st.pr.Kr.)

Boh túžby Himeros a Peitho (attická keramika)
Nahovárajúca Peitho a Eros

Peisinoe - gréc. Πεισινοη/Peisionoe – „Zaliečavá“

-v gréckej mytológii jedna z troch *Sirén*

Zamarovský v súvislosti s heslom *Sirény*: podľa Homéra boli dve, podľa neskorších autorov ich bolo deväť, a ako ukazujú ich mená, vynikali krásnym hlasom: *Aglaiofone* (Jasnohlasá), *Telxepieia* (Očarujúca), *Peisinoe* (Zaliečavá), *Molpe* (Spevavá); pozri *grécka mytológia*

pejoratívne označenia ľudí - pozri *ľudia*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Pejorative_terms_for_people